

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe. se prodajajo po 3 av. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe. po 5 av. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, emrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5.00, pol leta 2.60

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, oglase in reklamacije pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Konferenca zastopnikov nemških in slovanskih strank.

DUNAJ 7. Danes popoldne se je pod predsedstvom načelnika poljskega kluba dr. Glombinskega vršila konferenca zastopnikov nemških in slovanskih strank. Glombinski je v svojem nagovoru omenil važnost konference in je naglašal nujno rešitev raznih ljudskih in državnih potrebščin, nato se je razvila debata o delavnem programu, na kateri je vanka stranka povdarjala svoje principijelno stališče. Konferenca se bo nadaljevala.

Belgijski kralj obolel.

DUNAJ 7. Iz Pariza poročajo, da je belgijski kralj Leopold obolel in da postaja njegovo stanje čim dalje opasnije.

Zaključni računi mesta Dunaja.

DUNAJ 6. Danes so bili obelodanjeni zaključni računi mesta Dunaja za 1908. Po teh računih je znašal skupni prihod 213,606.996 K, skupni stroški pa 218,317.221, potemtakem je bilo leta 1908 primanjkljaja 5,289.775 kron.

25 indicijev proti Hofrichterju.

DUNAJ 7. V vojniških krogih sodijo, da je nadporočnik Hofrichter zares kriv, ker je 25 indicijev, ki ga obremenjujejo.

Hofrichter zastrupil svojo svakinjo?

LITOMERICE 7. Ko je bil poročnik Hofrichter v Terezinu v posadki, prihajal je večkrat semkaj, kjer je bil njegov brat lastnik tovarne dežurikov. Tu se je spoznal s svojo svakinjo in v kratkem so med njima nastali intimni odnosi.

Ko je Hofrichter prestopil v generalni štab, so bili prekinjeni odnosi med njima. Nakrat je ona umrla, govorilo se je, da jo je zadela kap. Prav v tem času je dospelo pismo od Hofrichterja, a rojaki so ga položili v krato, ne da bi ga bili prej odprli. Sedaj nameravajo to pismo odpreti, radi primerjanja rokopisa.

LITOMERICE 7. Semkaj je došla vojaška komisija, da poizveduje o odnosih med Hofrichterjem in njegovo svakinjo. Sumi se namreč, da mlado ženo ni zadela kap, ampak da je bila zastrupljena. Izprašali so mnoge priče. Dosedaj še ni odredjena ekshumacija.

Zračna flota na Francoskem.

PARIZ 7. Vojni minister je odredil, da se ima uvesti v francosko vojsko aeroplanska flota, ki bo služila za napade in bo nadomeščala brzoletne puške. „Eclair“ je doznal, da vojni minister tozadevno predloži senatu in zbornici načrt glede osnovanja zračne flote.

Nemški državni zbor.

BEROLIN 7. Zbornica je danes nadaljevala razpravo o obrstu v Kielski ladijedelnici.

Požar v plinarni.

HAMBURG 7. V plinarni v svobodni luki je danes popoldne nastal požar, najbrže ker so se vneli plini pod streho starega gazometra. Ta stari gazometer gori. Drugi je baje v nevarnosti. Točnih podatkov o številu žrtve se ni. Od neke strani poročajo, da je 8 mrtvih, od druge, da jih je 12.

HAMBURG 7. Požar v plinarni v svobodni luki je nastal valed eksplozije novega gazometra. Uvela se je tudi streha nekakega starega gazometra, ki obsega 40.000 m² in udrila tako, da je eksplodiral tudi ta gazometer. Dosedaj so našli 6 razmesarjenih trupel; 40 ranjenecv so odvedli v bolnišnico; od teh jih je že več umrlo. Skupno število mrtvih ni bilo možno še ugotoviti, ker se baje nabaja še mnogo oseb pod razvalinami. Daljša eksplozija je izključena.

Proračun Združenih držav za 1910.

WASHINGTON 7. Zakladni tajnik Mac Weagh je predložil poslanski zbornici običajni izvešek iz proračuna za 1910. Stroški so proračunjeni na 732.223.075 dolarjev. Ker je predsednik Taft priporočal varčevanje, se je povsod črtalo in nove naprave le tam predvidjalo, kjer se jih je pripoznalo kakor neobhodno potrebne.

Požar na kolodvoru v Bologni.

BOLOGNA 7. Sincči ob 7. uri je nastal požar v skladišču tukajšnjega kolodvora. Čeravno so hitro prihiteli ogogegarci, katerim so pomagali tudi orožniki in železni. osebe, vendar niso mogli radi pomanjkanja vode pogasiti požara. Posrečilo se jim je spraviti v varnost 450 kvintilov olja. Škoda je velika. Kako je požar nastal, ni znano.

Pariz 7. Umrli je nadškof Besangonski, mons. Petit, star 77 let.

Darham 7. V tovarni smodnika v Umegintvini je eksplodiral smodnik, pri tem sta bila ubita dva E ropejca in trije urojenici, en Evropejec in 15 urojenecv so bili ranjeni.

Kodanj 7. Kralj Friderik se je danes popoldne povrnil s svojega potovanja po inozemstvu.

Rim 7. Zani iredentiški govornik bivši general Asinari bo kandidiral v okraju, ki ga je do sedaj zastopal pokojni ministerki predsednik Fortis.

Petrograd 6. Danes je tukaj umrl vojvoda Jurij Maklenburg-Strelitz. Pokojni vojvoda je bil doktor filozofije, a je služil v carski gardi kakor generalni major. Rojen je bil 5. junija 1859.

GOVOR

drž. posl. dra. Rybářa v seji zbornice poslancev dne 1. decembra 1909.

(Zvršetak).

Vladina — dvojna mera glede manjšinskih šol.

To je stališče nemško-meščanskih strank, to je tudi stališče vlade. Ko gre za pripadnike edelvolka (Klici: herrvolka!), da herrvolka, je državi v dolžnost, da jim da šole. Če pa gre za navadne delavce in kmete, tedaj moramo mi, kakor se dogaja to n. pr. pri nas v Trstu, sami vzdrževati te šole. In taka vlada zahteva od nas, da bi jej poverili svoje zaupanje, da bi jej dovoljevali — ne vem kaj vse. — Ta stavek, izrečen — o tem sem uverjen — brez nikakega zlobnega postranskega namena, karakterizira najostreje in najjasneje intencije in mišljenje, ki je nadahnena od njega ta vlada. (Odobranje).

Kako se dele prispevki za šolstvo!!

Ali gospod naučni minister je omenil še neke druge kategorije šol, in je, bržkone zato, da bi dal neko protitežje — saj je čutil, da je stvar malce, recimo, odijozna — rekel: Je še neka druga kategorija in v to spadajo vsi prispevki, ki se preliminarno dodeljujejo za nemško in italijansko šolstvo paritetno v južnem Tirolu, potem v Istri za nemško šolstvo in v Dalmaciji za šolstvo. Imam tu državni proračun za leto 1910, naložbo 18, ljudsko šolstvo, § 16, prispevek za splošno ljudsko in meščansko šolstvo, in tu nabijam postavljene za Primorje — saj k temu spada tudi Istra — znesek 424.299 K, in sicer, kolikor poznam razmere, le za nemške šole. Kar se da za nemške šole, tega ne nabijam. Morda nisem natančno pogledal — naj se mi to opriti, ker sem v naglici pogledal — ali pod naslovom „Primorje“ se ne nabija niti en novčič za nemški zavod, ako nočemo računati k temu tistih 420 K za plačo šolskega voditelja v Borcu, kjer obstoji slovenska šola. Dajajo mu morda tistih 420 K — jaz ne vem tega.

Kako je v Tirolu in na Predarlškem? Tam je stavljen znesek 105 K za plačo učitelju na okrožni glavni šoli v Roveretu. O tej ne vem, je li remška ali italijanska. Za ostalo splošno ljudsko in meščansko šolstvo za dečke in deklice v Trentu nabijam skupno 62.013 K. To je zopet za nemško šolstvo. Tudi v Trentu ne vidim paritetnih izdatkov za italijanske šole.

Ostaja še Dalmacija. Tu je stavljenih v račun 13.536 K za vojaško ljudsko šolo v Zadru, vzdrževano od vojnega ministerstva, za nemško šolo, in nadalje 21.600 za deželni šolski sklad. To bi bilo, kolikor sem mogel konstatirati, za nemške zavode.

Takova je torej akrob vlade za manjšinske šole Nemcev, ki jih jim na vse zadnje rad privoščam — v tem pogledu sem jaz popolnoma objektivni in pravičen, in Nemcem naj se da, ako v resnici česa potrebujejo — in tako izgleda stvar, ko gre za Slovence!

Krivično in smešno razlikovanje.

Toda, kar se tiče Nemcev, dovolil bi si tu kratko pripombo. Nemci protestirajo najodločneje proti temu, da se — recimo — v takozvanih nemških kronovinah, ali v takomenovanem zaprtem nemškem jezikovnem omevlju vzstanovljajo manjšinske šole za Slovence. Nemci pravijo, da to je poseznanje v njihovo posestno stanje, da je to tlačenje starega narednega značaja itd. Ali, gospoda moja, kaj pa so te šole v Trstu, Trentu, Puli, Dalmaciji, Opatiji itd.? Ali so morda to šole za — kakor pravite — „stanovitne, prarodne“ Nemce? Saj je rekel gospod minister sam, to so uradniški in častniški otroci, ki so danes tam, drugo leto pa kje drugje. To je premikajoče se prebivalstvo, o katerem se toliko govori in ustanovljanje šol za to prebivalstvo se vidi vladi pravično, glede v resnici prarodnih manjšin pa pravi, da je nuni predlog nepotreben.

V zaključku bi še rekel — in s tem se povračam k temu, kar sem že omenjal — da ni le smešno, ako se danes hoče delati razliko med prarodnim in onim prebivalstvom,

ki fluktira, ampak da je to tudi historično brez smisla, kajti koncem konca ni bil noben narod od utvarjenja sveta v tistih mejah, v katerih se nahaja danes. Če je kdo prodiral dalje in se potikal naprej, so bili to Nemci Avstrije. Morda je odvisno, ako se govori o tem, ker za to, kar je bilo, ne daja Žid ničesar. Ali, ker se že vedno sklicujete na to: kdo neki se je prišel na Niže-Avstrijsko, na Štajarsko, Koroško itd. in kdo je potisnil nazaj in izpodrinil prarodno slovensko prebivalstvo? To so bili Nemci. To dokazujejo stotine in stotine imen rek in krajev. (Pritrjevanje). Omenjam samo deželno glavno mesto Štajarske Graz-Gradec, to je grad, in razne

Windisch-Materije. Ta dokazuje, da so bili Nemci vrinjevali, da so se oni petiskali naprej in da so izpodrinili prarodno prebivalstvo. Kdor je tako postopal, ta gotovo nima pravice, da danes očita komursbodi, ki je, recimo, primoran po sili ali po dolžnosti uradnika prišel v kako pretežno nemško mesto. Vsakdo, ki živi v Avstriji — pa naj pripada tej ali oni narodnosti — in ima tu domovinsko pravico, je Avstrijec in ima kakor tak pravico do varovanja svoje narodnosti in svojega jezika. In dokler Nemci in Italijani, posebno pa italijanski liberalci, ne pridejo do tega prepričanja in spoznanja, ne bo miru v Avstriji. (Pohvala, ploskanje. Govorniku so čestitali).

Šolska debata v mestnem svetu.

Energični nastop naših poslancev.

Župan je otvoril sejo ob 7.20.

Za besedo se je oglasil svet. Spazal, ki je izjavil, da ne govori v imenu in po nalogu svoje skupine, ampak kot delavec. Letošnja proračunska debata v mestnem svetu je nekaj posebnega ker se taka dosedaj v mestnem svetu še ni vršila in zato, ker ima prvič tudi delavec priliko, da izreče svoje mnenje o mestnem gospodarstvu. Govornika obeh narodnostnih strank sta govorila le o strankarski politiki, a nobeden teh govornikov ni predlagal sredstva, ki naj bi rešilo vprašanje vzgoje.

Dokazano je, da je v Trstu na tisoče otrok brez javnega pouka. Treba torej poskrbeti, za bolji javni pouk, ker je šola glavna podlaga delavskega razreda za zboljšanje materialnega položaja.

Zatem se je prešlo v podrobno razpravo o proračunu. Pri točki naročnina za časopise se je oglasil svet. dr. Puecher, ki je predlagal, naj bi se naročilo tudi „Lavoratore“.

Svet. Rascovič je proti, ker „Lavoratore“ vedno napada liberalno stranko.

Dr. Puecher: Nisem predlagal, da se naroči na „Lavoratore“ italijanska liberalna stranka, ampak, da se naroči občine.

Župan Valerio: Svoj čas je sklenil mestni svet, da se ima prepustiti predsedništvu naročevanje časopisov. Obljubi, da se bo oziral na predlog dr. Puecherja.

Vzdignil se je dr. Slavik (Smeš na galeriji). Rad bi vedel, zakaj se naroča časopise, iz kaknega namena in kaj se dela z njimi (namreč naročenimi časopisi).

Župan Valerio: Povem po pravici, da dosedaj še nisem imel prilike, pečati se s tem vprašanjem.

Dr. Slavik: A nekemu namenu morajo naročiti časopisi vendarle služiti?

Župan Valerio: Vsekako. Ako je v kakem listu nekaj, ki zadeva kak posamezen magistratni oddelek, se odda dotični časopis v dotični oddelek.

Slavik: Povem bi preporočil županu, da se naroči tudi „Edinost“. (Smeš. Cosulich: Kdo je razume? Martinis: Vendar še niste pozabili svojega materinje jezika). Mislím da bi bilo potrebno, da se da tudi „Edinost“ v občinski arhiv, ker predstavlja tudi ona del občinske politike.

Župan Valerio: Se bom oziral na priporočilo dr. Slavika, vendar ne obljubim nič.

Pri postavitvi občinske blagajna se je oglasil za besedo dr. Wilfan:

Ako se bo župan oziral na priporočilo dr. Slavika ter naročil „Edinost“, bodo imeli na predsedništvu večkrat priliko, čitati pritožbe, kako se postopa pri blagajni s strankami, ki govorje slovenski. Priporočam zato županu, naj poskrbi, da se ne bo aramotilo slovenski govorje stranke, ko bodo prinašale svoj denar v mestno blagajno.

Župan Valerio: Pritožbe dr. Wilfana ne more vzeti na znanje, kar je uradni jezik magistrata italijanski.

Pri postavitvi dohodki lova je predlagal Cernitz: da bi se prihodnjic ne oddalo lova pod roko, ampak na javni dražbi.

Pri postavitvi dohodki šolskih taksov drž. gimnazije in realke je izjavil dr. Slavik: da bodo glasovali okoličanski zastopniki proti, ne zato, ker bi ne privoščali Italijanom šol v materinem jeziku, ampak zato, ker so proti temu, da bi omenjene šole vzdrževala občina, ko je vendar država pripravljena, je prevzeti v svojo oskrb. Predlaga, da se pozove vlado, naj prevzame gimnazijo in realko v svojo oskrb. Mrach je sicer rekel, da je v našem predlogu, naj se prepusti vladi te šole, strup. Ali pa veste, kdo je bil oni, ki je prvi sprožil to zahtovo, kdo je prvi svetoval, da se ima zahtevati poddržavljeje občinskega gimnazija in realke. Bil je torej list, ki je italijanski,

da, najbolj italijanski (italianissimo), ki je prvi sprožil ta nasvet. Mi pa nismo storili drugo, kakor da smo prinesli ta „Indipendentijev“ svet v mestni svet. Izvor ideje, da se ima zahtevati poddržavljeje občinskih sredstev šol, je torej vzvišen nad vsakim sumom. Mi vas nečemo spraviti ob te šole. Naj se le uče vaši otroci v italijanskih šolah. A drugje so občine vesele, če je država pripravljena, prevzeti v svojo oskrb po občinah ustanovljene šole, zakaj ne bi bilo dobro tudi za Trst to, kar je dobro drugje?

Ko bi se vlada branila poddržaviti te šole, bi bilo kaj drugega, a ker je vlada zadovoljna, res ne vem, zakaj bi brez potrebe plačevali sami ono, kar lahko zvrnemo na ramena drugih. A čemu zahtevate od vlade, da vam vzdržava druge šole? n. pr. trgovsko akademijo, obrtno šolo itd? Predlagam naj se pozove vlado, da poddržavi občinski gimnazij in realko.

Puecher: Priznavamo vi, da vlada ne stori svojo dolžnosti napram mestu. Ko bi imela vlada dobro voljo, bi osnovala, brez ozira na obstoječe občinske srednje šole, državne srednje šole z italijanskim učnim jezikom. Predlaga naj se pozove vlado, da ustanovi v Trstu novi državni gimnazij in realko z italijanskim učnim jezikom.

Dr. Pertot: Pa slovenske ne?

Puecher: To je vaša stvar!

Slavik: Lepi internacionalci!

Dr. Daurant: Predlog, ki ga je stavil dr. Slavik, so storili Slovenci že večkrat in ponavljajo ga o vsaki priliki. Če je „Indipendente“ svoj čas svetoval, da se ima zahtevati od vlade, naj poddržavi občinske srednje šole, s tem še ni nič dokazano. Gotovo Slovenci ne stavljajo svoje predloge pod vplivom „Indipendenta“. Mi vladi ne zaupamo. Stati moramo na straži pred nakanami vlade. Ko bi dobila vlada v roki občinske srednje šole, bi gotovo naša mladina ne bila več vzgojevana v duhu, kakor je vzgojevana danes. Naša dolžnost je, da čuvamo ne-le svojo materialno, ampak tudi svojo moralno lastnino.

A da od vlade nimamo pričakovati nič dobrega, dokazuje že to, da vzdržava vlada v italijanskem Trstu pač nemške šole in subvencionira slovenske, a ne vzdržava italijanskih. Glasoval bo proti predlogu dr. Slavika.

Dr. Wilfan: Tekom proračunske debate se je pač razpravljalo o narodnem vprašanju med obema narodnima strankama, a niso se izjavili o tem vprašanju socialisti. Socialnodemokratska stranka se v tej zbornici dosedaj še ni izjavila, kaj misli o narodnem problemu. In vendar narodno vprašanje ni le teoretični problem, ampak je velikega socialnega pomena.

Župan Valerio. Prosim spoštovanega govornika, da ostane pri stvari.

Dr. Wilfan: Narodno vprašanje je velikega socialnega pomena, velikega pomena za proletarce.

V Trstu je en del delavcev, ki nimajo šol za svoje otroke. A to so otroci slovenskih delavcev. Da so v Trstu Slovenci, to bodo menda priznali tudi socialisti, ker sicer večina njih ne bi sedeli danes v tej zbornici. (Hrup na galeriji.)

Župan Valerio: Prosim govornika da ostane pri šolah.

Wilfan: Sedaj, ko se gre za šole, se socialisti ne brigajo več za slovenske volilce.

Glede čitanja dr. Dauranta, da vlada subvencionira slovenske šole, moram opaziti, da tudi mi očitamo vladi, da ne stori svoje dolžnosti v zadoštni meri, ker bi bila njena dolžnost, da stori ono, kar bi bila dolžna storiti občina. A so tu še druge šole, ki so subvencionirane.

To so italijanske šole, da, tudi italijanske šole so subvencionirane, in sicer subvencionirane od nas!

Vi si pustite plačevati svoje šole tudi od nas. Ker tudi mi plačujemo davke. Pomagamo vam torej vzdrževati italijanske šole. A tu nimamo v kakem zboru italijanske stranke. Vdrževanje šol je kolikor hočete, srednje, visoke šole, kakoršne hočete, mi nimamo nič proti temu, a ne zahtevajte od nas, da bi vam pomagali vzdrževati vaše šole.

(Konec prinesemo jutri.)

Poslanca dr. Laginja in Daszynski proti perfidijam v „Neue Freie Presse“.

V uvodniku svojega izdanka od minole sobote je proslula zastupljiva javnega življenja Avstrije „Neue Freie Presse“ navajala na avstrijsko Slovanstvo z belasto teorijo, da mora biti notranja politika Avstrije izrazito nemška, zato, ker je nemška vladna politika monarhije. Glavno orožje te časnikarske vladave je — perfidna denunciacija na škodo avstrijskih Slovanov: proti „Slov. enoti“ in proti novoslavizmu. Ta poslednji delu je za ruski vpliv in ima svoje središče v Pragi. Ustanovljanje bank in povečevanje industrije in prometa, to vse da je preteveza za poglabljanje sovražstva proti Nemcem in za hujkanje v veliko vojno med plemeni, s čemer se spravlja v nevarnost evropski mir in — človeško kulturo. Členi „Slov. unije“ so — tako nadaljuje „Neue Freie Presse“ v svoji perfidnosti — vsi načelni sovražniki nemške države, s katero je naša država v zvezi. Oni so strastni sovražniki troveze, ki bi jo hoteli razbiti, da bi potem Avstrija ostala osamljena nasproti ruski politiki. Novoslavizem greje svoj lonček pri plamenu erške propagande, ki jo neti Rusija. Novoslavizem kuha svojo jezo, ker si je monarhija zagotovila svojo posest na Vzhodu. „Slov. unija“ pa je ena najmočnejših korenin tega novoslavizma. Svoj članek zavrzuje „Neue Freie Presse“ svedoča zopet s perfidno lažjo in denunciacijo: očita „Slovanski enoti“ zvezo z najhujšimi sovražniki nemške države in troveze, ergo: tudi Avstrije, katara zveza da je nezdružljiva s potrebami in dolžnostmi troveze.

Kratki smisel dolžnih denunciacij v današnjem listu je torej ta: Slovani so proti zvezi z Nemčijo in zato izdajice, in ker so Slovani izdajice, zato morajo Nemci vladati v Avstriji!

Ta nesramnost nemška smrdo do neba, a Slovani ne smejo molčati, ko je notorično, da se avstrijske vlade z „Neue Freie Presse“ v tesnih stikih in je provenienca temu strupu čisto v vladnih krogih.

Potrebno delo je torej opravil posl. dr. Laginja, ki je takoj istega dne, v soboto, v zbornici poslancev odločno reagiral na perfidije dunajskega lista. Cela kategorija časnikov je — tako je naglašal dr. Laginja —, ki je vedno proti temu, da bi se narodni sporazumeli, da bi v tej državi vladala pravičnost, da bi nehala brutalno nadvladati jednega samega plemena. Če nam podate tu — je vskliknil govornik — ekskluzivni dokaz, da hočejo Čehi v svoji domovini res uničiti Nemce, potem nastopimo ravno tako proti Čehom, kakor moramo nastopiti proti Nemcem, ko vidimo, kaj se godi. Zato onega, ki malo ima in malo rabi, igravo takozvane državne potrebe in ljudske potrebe manjšo vlogo. Na Nemcih je, da postavijo na laž te napade proti „Slov. uniji“ in nje posamičnim členom. Vsi oni — pa naj bodo že vlada, stranke, ali pa celo tudi višji faktorji — ki menijo, da so Slovani Avstrije kedaj upogaje pod nadvladavo bodi Nemcev ali pa tudi Rusov, se motijo hudo. Nikoli več se ne bo smelo v Avstriji — tako je zaključil dr. Laginja — vladati več pod nadvladavo jednega samega plemena, pa naj je tudi nemško plemo!

Hvaležno beležimo, da je tudi briljantni govornik poljske socialne demokracije poslanik Daszynski, podkrepil obrambo dra. Laginje pred nesramnimi napadi v listu, „Neue Freie Presse“. Rekel je, da temu listu ni mar za parlament. V zvezi z njim da vse oficijelno novinstvo zasmehuje poslance, zahteva zaključenje državnega zbora in zasramuje poslance kakor požrešne otročje. „Neue Freie Presse“ hoče le preprečiti sporazumljenje.

Pariteta? — Ali je bosanska deželna vlada ogrska trgovska agentura?

„Bosniške Korrespondenz“ je poročala pred kratkim, da je bilo v novoustanovljeni gospodarski oddelki bosanske deželne vlade poklicanih več sarajevskih trgovcev, da bi dali tam pojasnilo, od kje naročujejo blago. Osim trgovcem, ki so izjavili, da naročujejo blago iz Avstrije, se je potem reklo, naj v bodoče polovico blaga, ki ga potrebujejo, naročajo na Ogrskem. Skupnemu finančnemu ministertvu pa je bilo neprijetno, da je omenjeno poročilo prišlo v svet in zato je bilo hitro demantirano.

No, „Bosniške Korrespondenz“ izjavlja, da vzdržava svojo vest v polnem obsegu. Tudi „Hrvatski Dnevnik“ potrjuje gori omenjeno vest. In ne le to. Omenjeni list poroča, da je kakih 80 sarajevskih trgovcev, ki so dobavljali deželne vlade, ali ki stoji z deželno vlado v kakem drugem razmerju, dobilo poziv, da se imajo oglašiti v IV. (gospodarskem) oddelku deželne vlade, da bi dali pojasnila o percentalnem delu Ogrske na bosanski trgovini. „Hrvatski dnevnik“ navaja tudi imeni

dveh uradnikov, ki sta trgovci vnaprejšnje in jim rekla, da ne bi bilo niti lepo niti koristno, ako bi ostali pri dosedani praksi. Trgovina da se mora ozirati na princip avstro-ogrsko paritete; zato je potrebno, da bosanski trgovci naročajo polovico blaga, ki ga potrebujejo, na Ogrskem. „Hrvatski dnevnik“ protestuje odločno proti temu poskušnemu atentatu na svobodo trgovine in opozarja, da se hoče izrabi odvisnost dobaviteljev od deželne vlade! Na ta način bi se prišlo do splošne korupcije v trgovini in posebno pri javnih dobavah. Na vladni dementi je odgovoril rečeni list, da je pripravljen navesti imena trgovcev, ki so bili na ta način zaslišani.

A vlada je v odgovor — zaplenila dotično številko „Hrvatskega dnevnika“.

Menda je vsaki komentar nepotreben. Čuje pa se, da jugoslovanski poslanci spravijo to afero v državni zboru na razgovor.

Dnevne vesti.

Mestni svet. — Nadaljevanje poročila o seji mestnega sveta prinesemo jutri. Opozorjamo čitatelje, da bo drugi del poročila interesantnejši, nego prvi.

Iz proračunske debate obč. sveta. Kar se je pred nekoliko dnevi zgodilo z Rybářevima govornima v drž. zboru, to se sedaj godi z govori slovenskih svetovlancev v proračunski debati v mestnem svetu: italijansko novinstvo jih striže, na nekaterih mestih pa naravnost izkrivlja. S tem zapira italijansko novinstvo svojemu tržaškemu meščanstvu tudi poslednji forum, s katerega bi mogla priti resna beseda, ki bi mogla uglediti slovensko-italijanski spor. Namesto da bi to novinstvo prinašalo v celoti iskrene besede naših zastopnikov in da bi s tem prepuščilo meščanstvu, naj sodi o njih, da to isto novinstvo goji laž, s čemer postruže naše razmere. Komu na korist? Odgovor dobiva italijansko meščanstvo vsaki dan. Ali tukaj moramo obžalovati tudi to, da niti sami ne moremo radi nedostatnega prostora v „Edinosti“ prinašati v celoti govorov slovenskih zastopnikov, da bi iz njih slovenski voilici videli, kake može so izvolili. Naglašamo posebej, da je predčerašnji govor dra. Wilfana, ki je bil improviziran (ker je dr. Wilfan moral takoj odgovoriti nasprotniku dru. Mraku, ki je dva dni študiral svoj napad na slovenske zahteve) kar presenetil same Italijane. Tako temeljito v zbrani italijanski težko da bi mogel improvizirati kateri govornik iz italijanske večine. Še enkrat obžalujemo, da nismo mogli prinesati ta govor v celoti, kajti bil je to kričoč opomin politiki italijanske večine.

* Ko je dr. Wilfan dokazoval Italijanom, da slovensko prebivalstvo v Trstu ni „privandran“, ampak prarodno, se je obrnil do svojega predgovornika dra. Mraka ter mu rekel ironično, da je „Italijan“, ki ima: un nome impronunciabile per vera bocca italiana! (ime, ki je prava italijanska usta ne morejo izgovoriti).

* Mej tem ko je dr. Mrak obdolževal Slovence v Trstu, da zahtevajo vedno več ter se pri tem skliceval na pregovor, da med jedjo raste apetit, mu je dr. Slavik duhovito padel v besedo: „Ali če se ne je, postaja apetit se večji!“ (In res, Italijani nam dajejo v Trstu tako malo, da ni čudo, ako postaja naš apetit vedno večji!)

* Italijanska kultura mora imeti vedno enake manifestacije. Težko bi bilo nabrati vse „kulturne“ besede, ki jih galerija meče na slovenske govornike; tukaj hočemo omeniti samo junaki čin nekakega kulturososeca, ki je iz kavarne „Al Municipio“ vrzel na mimoidoče slovenske poslance — dva krompirja! Naši so o tem junakem činu takoj sporočili g. županu (ki bo danes prvi govornik na italijanskem shodu proti slovenskim barbarom), ki je izražal svoje ogorčenje.

Še nekaj k govoru dra. Pittacco v drž. zboru 1. t. m. Med drugimi neslanostmi, ki jih je ta modrijan izrekel ob tej priliki, je tudi ta, da se učitelji in duhovniki svoječasno spremenili v politične agitatorje, ki so med drugim tudi pokvarili pisavo imen v kratkih in šolskih maticah itd. To je zopet jeden izmed brezštevilnih dokazov inkompetence in nevednosti izvestnih mož, ki hočejo — kakor slepec o barvah — soditi v stvarih, katerih ne umejo. Če so učitelji in duhovniki naši res tupatam kedaj popravili kako napačno zapisano ime oseb in krajev po pravilih slovenske ortografije, je to naravno in dokazuje, da oni dobro poznajo novejši slovenski pravopis. Ali naj bi bili morda posnemali naša ljube laške in nemške sosedo, ki so naša poštena in izvirna imena: Košuta, Kralj, Čok, Žagar, Župančič, Trbič, Padrič, Prestranek in tisoč drugih spakedrili in popačili v: Cossutta, Crall, Zhiok, Sagher, Suppantachitch, Trebiciano, Padriciano, Prostranegg itd.? Ozi, ki poznajo ortografska pravila našega jezika, naj morda posnemajo nevedneže in zlobneže, ki so naša imena tako barbarsko spakedrili in našamili, da jih akoraj ni več spoznati? Ali naj sledijo onim muhastim arboritežem, ki so iz našega starega rojanskega potoka Martezina napravili zverinsko spako „Montorsino“? Ali pa naj posnemajo one glavice, ki so iz poštenih starodavnih Optin napravili opiško gajezdo: „Opicina“, češ, da so se tukaj bili naselili namišljeni „opici“, ki gotovo niso nikoli bivali v teh krajih?! To so res glavice! Prav je imel pokojni dr. Loser, blagega spomina,

kakor dober poznavatelj zgodovine, ki je bil neki taki glavici svoječasto vskliknil: „O, piccina!“

Za tržaške Slovence! Iz Istre smo prejeli: V članku „Otvoritev turške železnice“ v koledarju Dr. sv. Mohorja čitamo zanimiv zaključek: „Za Slovence nastane vprašanje: Ali bo naša železnica našemu narodu v prid ali morebiti v pogubo? Vemo, da si Nemec želi zidati most do Adrije in maraško je že izražal strah, da se ne bi potajilo ob tem mostu slovensko ljudstvo, da ne bi prišla tajcu v roke lepa slovenska domovina. Ta strah je menda prazen. Ob Adriji biva rod, ki je vajan dela, rod obdarjen z izrednimi duševnimi zmožnostmi. Mar se nam je bati, da ta rod neha ljubiti svojo domovino, če mu nova doba izroči novih kulturnih sredstev? Ne bojimo se takih strahov, veselimo se rajši, ker je zdaj dana možnost, da postanejo slovenske in hrvaške dežele ob Jadranskem morju cetoče in močnejše, kakor so pomorske pokrajine drugod.“

V kak namen citiram ta odstavek omenjenega spisa?

Nad 85.000 Slovencev naj bo opozorjenih na ta odstavek v koledarju na str. 70. Občudujemo naj živahnost, rodoljubje in delo tržaških Slovencev in na tem naj se zgledujejo. In gotovi naj so, da ta rod neha ljubiti domovino, ampak se čuti čvrstega njegova sinu.

A teh 85.000 čitateljev naj se spominja tudi ljutih bojev, ki jih bije tržaško Slovanstvo za svoj obstanek — in z vseh strani, ki imponira. Občutijo naj vsi bol njihovo, da se jim po 24 letih boja za bomo ljudsko šolo, prepoveduje pred svojo publiko, pred starišev otrok potožiti svojo bol, potožiti gorje, ki se godi očetom in njihovim otrokom, in manifestirati dostojno, kakor so vsikdar znali tržaški Slovenci za pravice, ki jim gredo.

Čemu ta komentar?

Vi, 85.000 čitateljev koledarja družbe sv. Mohorja, ko boste morda kje čitali, češ da strah pred potajčenjem je menda ptazen, sežite v žep in podprite družbo sv. Cirila in Metoda, ki vzdržuje 18 šol. razredov in Slovence tržaški vam bodo še bolj živo dokazovali, da ob Adriji biva rod, ki je vajan dela, rod obdarjen z izrednimi duševnimi zmožnostmi.

Ne solzarji, ne izvestni naslovi! — Ampak dejanja in podpore gmotne in duševne: in strahov se nismo bali prej, za bodoče se jih bomo bali še manje.

Slovenci na Reki. — Iz Reke nam pišejo:

V soboto, 4. t. se je vršil zaupen sestanek reških in suških Slovencev v hotelu Continental na Sušaku. Udeležba je bila zelo dobra. Posvetovanje, ki se je razvilo prav živahno, je veljalo ustanovitvi slovenskega društva. Ker društvo kakor tako še ne more obstajati, dokler vlada ne odobri predloženih pravil, se je izvolil pripravljalni odbor, sestavljen iz 8 členov, ki so prevzeli nalogo, da spravijo vso stvar v pravi tir in da čim prej pokličejo novo društvo v življenje.

Priljubljeni odbor ima svoja zaupna posvetovanja vsako soboto ob 9 uri zv. v hotelu Continental na Sušaku.

Opozorjamo vse Slovence, ki se niso udeležili zadnjega sestanka, da lahko pridejo vsako soboto na odbore seje in da so tam dobro došli.

Da je bila organizacija Slovencev na Reki že skrajno potrebna in nujna, je razvidno že iz mnogostevilne udeležbe na zadnjem sestanku ter iz velikega navdušenja, ki je nastalo v vseh slojih, čim se je razširila vest, da se snuje slovensko društvo. Vsekdan se prijavljajo ljudje kar trumoma pri členih novoizvoljenega odbora in zatrjujejo, da težko čakajo ustanovitve. Slovenci se že od pametnega naseljujejo na Reki. Veliko tisoč nas živi tu, a smo brez vsakega stika. Neorganizirani smo tudi brez vsakega upliva in tako se polagoma izgublja posamičnik v morju tujinca.

Novo društvo pa hoče dati zaslonbo našim ljudem, jih spraviti pod svoje okrilje in jim tu ob nekde naši Adriji ustvariti varno zavetišče in prijetno domovino. Na ustanovitvi novega društva ne veselimo se samo mi, veselijo se mora vsa naša domovina, od katere pričakujemo moralne pomoči. H koncu naj naštejemo še imena izvoljenih členov pripravljalnega odbora: Kralj, posestnik in trgovec; Sorta, posestnik in tovarnar; Majcen, trgovec; Primožič, mizarški mojster; Šiško, trgovec; Čadež, bančni uradnik; Rauh, hotelir; Hrast, jurist; Imena gg. odbornikov samo so porok, da velevažno nalogo, ki so jo sprejeli, rešijo vestno in temeljito, da dobimo kmalu novo postojanko.

Odmevi in razmatranja. Uradne novine in „Korrespondenz bureau“ so prinesli nepristranska poročila o slovenskih manifestacijah. To je dalo poroda sosedu „Piccolo“, da se je vrgel na imenovane novine, češ, da so nam naklonjene, kakor da bi mi sami pisali v njih. Naše Italijane vse boli; največ pa — resnica.

* Ko je burja potihnila, šli so tudi Italijani „rekurirati“ in so (kakor smo predvideli včeraj) napovedali svojo „adunanza“ za danes o poludne v šoli ulice della Valle. Valle di dolori bo danes ta šola za Italijane, ker jim dr. Pittacco poroča: kričimo in borimo se javno, ali... in quattro occhi priznajmo... da branimo... una causa perduta (izgubljeno pravdo).

* Slovenci iz Trsta in okolice naj bodo pripravljeni! Kar nam se ni dovolilo minole nedelje dovoljeno nam bo prihodnje nedeljo. Nikakor ne bomo puščali brez odgovora italijanska hujkanja proti našemu pravu. Italijani se snidejo danes, da nas bodo žalili in nam metali v obraz: ščavi, barbari, nomadi! Mi pa bomo odgovorili jim: šole hočemo za otroke, da jim ne boste mogli govoriti več „ščavi“, ker bodo popolni ljudje, oboroženi s prosveto, da branijo svojo domačijo pred „kulturnimi“ barbari.

* „Indipendente“ pravi — villani! To je več nego „strahopetci“, več nego „kukavice“: villani! Ali takrat niso „villani“ Slovenci, ampak... Italijani! „Indipendente“, kakor vse italijansko novinstvo, ki še ne bo priznavati, da je Slovanec tudi v Trstu in da so ravno oni, ki se puntajo za svoje šole, — „Indipendente“ pravi, da so na naš nedeljski shod prišli kmetje z dežela, recimo iz... Casiano, Bagnoli i. t. d. In potem pravi „Indipendente“ povsem pravilno: Res so presneto korajžni ti slovenski fantje! Prihajajo v italijansko mesto, kričijo, razbijajo okna in glave (italijanske namreč) in vendar znajo, da tu v mestu bodo imeli posla z ljudmi (čitaj: z Italijani), ki jim pravi vesoljni svet, da so... gorkokrvni! In vendar... takrat je italijanska mladina pokazala svojo: „villanico“. Dove ze i nostri che i li onzi?

* Calavano anche dai lontani villaggi... Spustili so se do tudi iz dalekih vasi... pravi milanski „Corriere della sera“ o slovenskih manifestacijah od minole nedelje — „Ter so se neovirano zbirali v „Narodnem domu“... šli so potem na Borzni trg razbijajo okna trgovinskih izložeb in terrorizzando la folla di donne e fanciulli... Sveda, ker ni bilo italijanskih fantov, ki bi ne bili „villani“, pa so bile same ženske in otroci! Italijanske novine hočejo vedno pripovedati staro povest o Slovincih, ki žrejo otroke in pretepajo plemenite italijanske žene.

Ali — pravi dalje milanski list — hitro se je nabralo kakšnih 30 italijanskih fantov in Slovinci so bili že v divjem begu. Ko so se povrnil, vrgli so na tla in pretepli sotrduka „Piccola“, ki mu je ime... Magrini. Aha!

Tega dolejš nismo znali. Nismo znali, da uredniki „Piccola“ streljajo s pravimi revolverji. Mislili smo, da imajo za nas le strupa v svojih peresih. „Corriere“ pa pravi, da uredniki „Piccola“ pišejo italijansko zgodovino Trsta tudi s samokresi. Dobro, da znamo, dobro, da smo spoznali Garibaldinca od nedelje, ki je dvakrat streljal v Slovence: to je „Piccolo“ sotrduka, to je tisti Magrini, o katerem smo mislili doslej, da je kakšen navaden pretepač, običajen Korzikanec, ali Sicilijanec. — Ne, Magrini je sotrduka „Piccola“ in česar ni smel povedati v listu, povedal je na vogalu Urbaniseve sladčičarne: z revolverjem v roki!!

* Z zadovoljstvom beležimo, da so nedeljski dogodki našli odmeva po vsej naši domovini. Ljubljanske in zagrebške novine prinašajo dolga poročila o vzrokih in posledicah naše borbe za šole in italijanske gonje proti tem šolam. V teškem času borbe se nam duh dviga, ko vidimo ob svoji strani brate, ko vemo, da nismo sami v velikem spopadu z italijanskim šovinizmom in nepriljubljeno nam vlado, ki nas hočejo zatreti, ko bi se hoteli mi s pomočjo narodnih šol povzdigniti na stopinjo avobodnega in prosvetnega naroda.

Ne zapustite nas, bratje, niti v bodoče, da se ne ponovi z nami zgodovina lužičkih Srbov! In ne pozabite: osvoboditev naša je svoboda slovenskega Jadrana!

Iz sodne službe. — Pravna praktikanta Gustav Puš v Gorici in Italo Parovel v Trstu sta imenovana za avskultante.

Ravnateljem trgovskega oddelka tukajšnjih trgovskih in navične akademije je imenovan profesor tega zavoda Vincenzo Bronzin.

Smrtna kosa. Umrl je mnogo poznani Matevž Furlan bivši redar in poznejši vratar „Narodnega doma“. Dne 6. t. m. je doživel svojo dokaj nemirno življenje. Bil je nekoliko čudak, sicer pa značajan in odločen narodnjak. Bil je tudi osebito marljiv člen N. D. O., za katero se je veliko trudil.

Večnaja pamjat! Pogreb bo danes ob 3. pop. iz glavne mestne bolnišnice.

V ponedeljek zvečer je došla iz Gradca žalostna vest, da je tamkaj preminol nazla smrti korporal Rudolf Renner 6. prevoznega eskadrona. Pokojnik je radem tržaški Slovanec. Kakor dečko je poljal družbino šilo pri sv. Jakobu, kakor mladenič pa je bil člen raznih narodnih društer, pevec „Slovenskega pevskega društva“ in pozneje v zboru šentjakobske čitalnice.

Zbog svoje značajnosti in svojega rodoljublja je bil spoštovan in priljubljen pri vseh. V vojakih je služil že tretje leto.

Rodbini pokojnikov, starišem, bratu in sestram izrekamo iskreno sočalje. Pokojniku pa kličemo: potivaj v miru v daljnem kraju!

Odbor čitalnice pri sv. Jakobu.

Mnolike besed v pojasnilo. V prvem poročilu o nedeljskih manifestacijah smo napisali nekoliko ostrih besed na adresu redarstvene oblasti. Ta ostrina pa nikakor ni bila

naperjena proti posamičnim organom — bodi višim, bodi podrejenim — ki so bili v akciji in ki so morali vršiti svojo dolžnost. Saj smo na tem stališči vedno ob sličnih prilikah. — Kritika naša je veljala le splošnim dispozicijam oblasti, ker so se nam videle neprimerne in prejši škodljive, nego koristne.

Toliko v pojasnilo, da se ne bo krivo umevalo oistost greje, pisane v hipu reš nego opravičenega razburjenja.

Krst „Poštnega roga“. V gostilni gosp. Kosča zbralo se je predinoči lepo število poštnih in brzojavnih uslužbencev, da na prijeteljski zabavi kratko svojega novorojenca „Poštni rog“. Dago nam je bilo poslušati razne govornike, ki so naglašali svoje slovenstvo in trdno voljo, da so tudi slovenski pošta in brz. uslužbenec organizirajo v „Krajno skupino“, ki bo v boju za svoje stanovske pravice vedno branila tudi svoj slovenski značaj.

Mal zbor „Sr. Jakobske Čitalnice“ je razveseljeval simpatično veselico s svojo milo pesmijo. Od srca čestitamo slovenskim pošt. in brz. uslužbencem ter želimo da bi se njihova četa pomnožila v batalijone, ki naj bodo vedno zmagovalni v blagor slovenskemu delavcu in slovenskemu narodu!

Ciril-Metodov p'les se bo vršil danes mesec, t. j. v soboto 8. januarja 1910 v vseh prostorih „Narodnega doma“. Kakor že nikdar poprej, je treba napeti v tem usodnem trenutku vse sile, da ohranimo v Trstu že obstoječo razreda slovenske „Družbine“ kole, poleg tega pa še da omogočimo naši koleki „Družbi“ sezidanje novega poslopja za našo narodno šolo pri Sr. Jakobu. Mladina boče pokloniti vsled tega letos naši „Družbi“ vse sile, da se obrne ta tradicionalna prireditev kar najhastnejše za tržaške Slovence. Dne 8. januarja naj bo prvi narodni praznik v bodočem letu!

Opozarjamo slovan. gostilničarje, da se bo že objavljeni sestaneč vršil v petek, dne 10. dec. ob 3. uri popol. v dvorani „Trg. izobr. društva“, ulica S. Francesca št. 2. I. nad. — Samo obsebi umevno je, da imajo pristop tudi gostilničarke.

Pripravl. odbor.

Predavanje o zrakoplovstvu. Kakor je bilo že objavljeno v sobotni številki „Edinosti“ bo v nedeljo 12. t. m. ob 10. uri zjutraj v prostorih „Trgovsko izobr. dr.“ (ul. S. Francesca št. 2) predavanje o zrakoplovstvu. G. inž. Živic, izumitelj novega letalnega stroja bo predaval o zgodovini letalnih strojev v obse, razlagal napake dosedaj izumiteljskih, ter dokazoval teoretično pravilnost svojega izuma, ki obeta s približno gotovostjo uresničenje ideje izumitelja.

Kakor narodnjak želi g. inž. Živic, da se izkoriščenje njegovega izuma ohrani našemu narodu. Prihitite torej v obilnem številu k temu važnem predavanju!

Izseljevanje preko Trsta. V mesecu novembra je odpotovalo preko Trsta v Severno Ameriko 1024 in v Južno Ameriko 1180 oseb, proti 753 oziroma 959 v istem mesecu lanskega leta. Od 1. januarja do 30. novembra t. l. je odpotovalo v Severno Ameriko 15185 in v Južno Ameriko 4743 izseljenec, proti 4570 oziroma 4300 v isti dobi lanskega leta.

Skoro vsi izseljenci za severno in vsi oni za južno Ameriko so odpotovali s parniki Austro American.

Ljudske predavanja. Danes 8. dec., na Mar. praznik predava v Svetovanskem „Narodnem domu“ g. Ferdo Plemić o predmetu: **Slike iz razvoja človeške kulture.** Začetek ob 4.30 pop. Vstopnina 20 vicarjev. Predanje bo ilustrirano z raznimi skiptičnimi slikami.

Miklavžev večer v „Trg. izobr. društvu“. Danes se zbira storo in mlado v prostorih „Trg. izobr. društva“ (ulica S. Francesca št. 2), da pričaka Miklavžev prihod. Radi mnogega resnega izobraževalnega dela se priroja letos v tem društvu le malo zabav. Pričaku-jemo torej tem opravičeneje, da pridejo jutri stari znanci in novi gostje v velikem številu na to pristočno in animirano zabavo v družbi domačih. Komur je do napredka in izobrazbe našega naroda, ne bo odrekal svojih simpatij društvu, ki baje tako vtrajen in odločen boj za korist našo na trgovskem plju in ki brez nobene druge podpore vzdržuje nedeljsko in večernjo šolo (50 učencev) za trgovski naraščaj ter otroci te dni še toli potrebne trgovske tečaje za ženske, ki se jih je oglašalo več nego zadostno število. Čisti dohodek je namenjen ravno za društveno šolo in pa za skupno se trgovsko knjižnico.

Začetek Miklavževega večera ob 6. uri zvečer. Darovi se vsprejemajo danes do 6. ure zvečer.

Česka Mladina priredi prihodnje sobote v dvorani „Tržaškega Škola“ svojo Miklavžovo zabavo z mnogovrstnim programom. Čisti dobiček zabave je določen narodnim namenom. Začetek ob 8.30 uri. Zeleti bi bilo, da bi tudi naša mladina v častnem številu pose-tila zabavo bratov Čehov, ki jih vidimo na vseh naših prireditvah. Osobito sedaj, ko se snujejo ožji stiki med nami in njimi, moramo pokazati, kako znamo ceniti potrebo skupnega dela.

Cvet in sad. — Prijateljska roka iz Sr. Križa je prinesla v naše uredništvo par vejic, na katerih so na pol dozorele cimbre, debele kakor črešnje, poleg je pa cvet in vejico, na kateri so na pol dozoreli ringló.

To je pač znak izredno mile pozne je-seni!

Miklavžev večer, ki ga je priredil v se-boto večer „Narodni pipčarski klub“ od Sr. Jakoba, je jako dobro vspel. Gostilniški pro-stor g. Babiča so bili nabito polni. Miklavž (g. J. Kavčič) je mnogo hvalil, pa tudi dosti grajal posameznike, ter razdeljeval prav lepa darila starim in mladim. Po razdelitvi darov se je pričela krasna domača zabava pri ka-teri je pelo vrlo pevsko društvo „Ilirija“. — Lepa otroške pesmi je deklamirala učenka I. razr. Viktorija Rebec, ki je nabrala med udeleženci K 7.50 za prispevek k obrambnem skladi in 4 K za pov. dr. „Ilirija“.

Tržaška mala kronika.

Poskušen samomor. — 20-letni delavec Fran Mihelič, je predinočnim v neki gostilni v ulici del Veltro št. 502 pil skupaj z neko osebo. Pri tem sta se pa skregala radi en četrt litra vina. Radi tega neznanega vzroka je šel Mihelič iz krčme in si je zunaj iz re-volverja sprožil kroglo v prsi! Zdravniška postaja ga je dala odvesti v bolnišnico, kjer se ga spravili v opazovalnico, ker se zdi, da mladič ni pri zdravi pameti.

Uboga tašča. — Karol Caputto, star 50 let, težak, stanujoč v ul. Media št. 20, se je včeraj zjutraj sprl s svojo taščo, 75-letno Josipino Leta, ki stannje skupaj z njim, in jo je pri tem z železnim trikotom štirikrat ranil po glavi in po hrbtu. Starka se je vsa krvava zgrudila na tla, kjer je obležala v nezavesti, dotim jo je čedni zet takoj pobrisal in ga niso še našli.

Zdravniška postaja je ranjeno starko spravi-la v bolnišnico.

Poznoje smo doznali, da omenjena starka ni tašča Caputtova, marveč mati ženske, a katero živi on skupaj že 30 let.

Sinoči ob 10. uri se je Caputto sam prijavil na policijo. Odredili so ga v zapore v ulico Tigor.

Tatvine dragocenosti. Predčerašnjem zjutraj ob 7. do 11. ure so neznan tatovi med odstopnost Josipine Meridan, iz Zgornje Kijarboe št. 411, vdrl v njeno stanovanje in ukradel več srebrnine in zlatanine v skupni vrednosti 143 K.

Blaznik na po.taji. Včeraj zjutraj ob 11.30 uri je nek približno 40 letni mož, ne-videnoz Slovak, ki se je nahajal v atriju po-staje južne železnice, kazal očitne znake blaz-nosti.

Poklicali so Trevesa ki ga je spremlil v opazovalnico. — Za njegovo ime se ni m glo seznaniti. Imel je pri sebi 70 do-larjev.

Štrašen umor na Opčinah! G. Treves je radi očutih znakov blaznosti spremlil več-raj v opazovalnico 17-letno Josipino Janežič, stanujočo v ul. Montecchi, in Josipa Cappon, starega 28 let, stanujočega v Škorklji. Ta zadni se je bil podal na redarstveni inspek-torac v ulici Belvedere, kjer je povedal da je on na Opčinah ubil moža s sabljo žan-darja!

Mal požar. Včeraj zjutraj ob 11.45 je v dvorišču nše št. 9 na Corau nastal mal po-žar na kopici pavole nsgromadene od valož-bencev bližnje prodajalnice manufakturne blage. Ognjejezci, ki so prišli s parno bri-galcico, so ogenj kmalu pogasili. Mali požar pa je zbral na Corau ogromno ljudi.

Loterijske številke, izžrebane dne 7. decembra:

Praga	26	68	48	40	39
Liov	59	21	77	73	41

Koledar la vreme. Danes: Brezmadežno Spoč. M. D. Jutri: Peter For. sp.

Temperatura včera: ob 2. uri popoldne + 13° Cels. — Vreme včera: lepo.

Vremenska napoved za Pri-morsko: Spremenljivo s posamičnimi pa-daviciami. Zmerni vetrovi. — Temperatura mila. Boljše vreme ali ne stanovitac.

Naše gledališče.

Danes ob 7.30 vprizori naše gledališče krasno bajko s petjem in godbo

„JANKO IN METKA“

Za več časa pripravlja naše gledališče to prelepo in poezije polno bajko, katere vse-bina je naši deci tako prijubljena. Prelepo suov ta bajke je porabil tudi slavni nemški komponist Humperdinck za svojo opero. Ravno iz njeg-ve opere so razri pavski nastopi v bajki „Janko in Metka“, ki jo danes naše gledališče vprizori. Nastopijo ljubki otročiči, carovnice in čarovniki, slavnoznana čarovniška bajta iz marcijana... Sploh moramo omeniti, da bo oprema na odru krasna v vseh raznih spremembah, ki jo zahteva ta bajka.

Tužnim srcem naznanjamo sorodni-kom in znancom, da je naš soprog, brat, svak in stari oče

Anton Luin

v starosti 58 let danes ob 1. uri popol. po kratki bolezni mirno v Gospodu za-spal. Pogreb bo jutri dne 8. decembra ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti na Greti, ulica Cisternone 186.

TRST, dne 7. decembra 1909.

Brat LUIN ŠTEFAN
v imenu žalujoče rodbine.

Slovinci in Slovani vseh dežel!

Kadar potujete skozi Trst, ali pridite v Trst, ne odpotujte, predno ste obiskali znano trgo- „All' Alpinista“ TRST, Ulica vino „SAN SEBASTIANO“ št. 7.

In vi, Čehi tu bivajoči, vedite, da lastnik te trgovine je rodom Čeh in govori vaš lepi jezik. — Njegova trgovina ima vse potrebščine za hribolazce in potovalce sploh.

Udani D. Arnstein.

Specijaliteta: usnjati predmeti kakor na primer: kovčegi, torbice itd. po-znane tovarne Franc Zeller na Dunaju. Predmeti pripravljeni za darila. — Nepre-močljivi angleški plašči trdke Bough-torf P. Frankenstein & Sons. ■■■■■

Alfred Fränkel

Trgovinska družba.

Trst, Corso št. 27

Podružnica:

ulica Cavana št. 11

Moški čevlji:

Št. 30	 K	7—
„ 83	s povezami	7.50
„ 92	box Kalf	9.50
„ 102 1/2	fini	12.50
„ 6079	amer.	16—

Ženski čevlji:

Št. 253	 K	6.50
„ 268	box Kalf	8.50
„ 349	z gumbi	9—
„ 387	chevreau s povez.	12.50
„ 362	chevreau z gumbi	13—
„ 390	čreveljčki (trpež).	5—
„ 405	„ (chevreau)	7.50
„ 412	fini čreveljčki	10—
„ 461	odprti čreveljčki	3—
„ 467	lakirani odprti	3.80

120 podružnic v
Avstro-Ogrski.

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA

„FRAN LAMPE“

Predaja svežega kruha 4-krat na dan. — Postrežba točna in na dom.

Velika zaloga koles
RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles Peugeot, Waf-fenrad, Stan-dard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerne.

ALLA CITTA' DI LIONE

Trst Piazza della Borsa 3

Svila v ogromni izberi od Kron 1-10 naprej.

NOVOST 1909! Moire-Veloir, Ottoman v krasnih barvah. NOVOST 1909!

Baržun moire do K 1'90 m. Sealskin-Peluches za plašče

Tovarniške cene. — Uzorci na željo zastoj.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Glosue Carducci 31.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — po-prave se izvršujejo toč-no in solidno

po zmernih cenah

Prodajalnica manufaktur. blaga

Enrico de Franceschi

— TRST —

ulica delle Poste 10 - vogal ul. Valdirivo

Velika izbira bombaževine, izdelanega moškega in žen-skega perila in drob. pred-metov po najzmernejih cenah

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovejši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV.

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poročtvom

Internacionalno prevazanje in selitv

na vse kraje

s posebnimi zaprtimi vozovi.

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

Novi : dohodi

za zimsko sezono.

Moške obleke zadnje novosti	od K 14 do 48
Moški Paletot	14 do 50
Jope z ovratnikom iz kožuovine	11 do 44
Deške obleke zadnje novosti	9 do 26
Deški paletot	10 do 26
Oblečice za otroke od 3 do 10 let	6 do 16
Paletot za otroke od 3 do 10 let	9 do 20

Velika izbira inozemskega blaga. Sprejemajo se naročila za obleke po meri. — Spe-cijaliteta: hlače, srajce, maje in druge potrebščine.

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Glosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

RESTAVRACIJA

PASSEGIO SANT' ANDREA št. 36
Toči izvrstno pivo, vino i vrste Dobra kuhinja. Velika
dvorana in posebna F. Erjavac biva lastnik gostil.
soba za društva. ALLÀ STELLA.

„AGLI ANTICHI CAMPI ELISI“ :: TRST

„Janko in Metka“ bo gotovo izmed bajk našemu občinstvu najbolje ugejala.

Opozorjamo na današnjo predstavo vse ljubitelje mladine, zlasti stariše, kakor vse, ki ljubijo mično poezijo bajk.

Sodeloval bo salonski orkester.

Društvene vesti.

Tržaško kol. dr. „Balkan“ vabi na dru-
žinski večer, ki se bo vršil v soboto 11. dec.
t. m. v prostorih „Trgov. izobr. društva“ v
ul. S. Francesco št. 2 povodom razdelitve
osrednje zadnje društvene dirke (7. nov. t. l.)
in izročitve traka društvu prvaku. Na za-
bavi bo sodelovalo iz prijaznosti Glasbeno
društvo „Trst“ z različnimi zbori in solo-spevi.
Med posameznimi točkami se bodo proizva-
jali razni šalji pripravi, peli se bodo razni
koupleti in svireli izbrani komadi na citre.
Po zabavi ples. Začetek ob 9, uri zvečer.

Darovi.

— Za podruž. dr. sv. Cir. in Met. na
Greti nabralo se je na „Miklavževem večeru“
iste podružnice v gostilni „Konsuminga dr.“
v Rojšanu K 22.58. Srčna hvala vsem daro-
valcem!

— Za možko podruž. sv. Cir. in Met. v
Trstu sta nabrali gospici Marija in Stanislava
Kolb o priliki zabave „Kolašev“ v krčmi g.
Babnika K 10.42. Denar brani uprava.

— Za škedenjsko podr. dr. sv. C. in M.
v Škadeju se je nabralo o priliki krsta Da-
nila in Zorice Kedrič od sv. M. M. sp. 6 K
2 stot. — Stari oče dodal še 1 K, skupaj
7 K 2 stot.

Istej podružnici je preplačala udaino g.
Lujza Pirih z 1 K. Vsem vrlim darovateljem
srčna hvala!

— „Narodni pipčarski klub“ ima posebno
puščico za obrambni sklad, v katero so dali
g. Jakob Trošt K 1.20, g. Gr. Babič K 1.
g. Živio Drag, ker ni dojel ničesar od Mi-
kavža K 1. K tej slednji kroni so prispevali
udje „Naše čuhnje“ še K 1.40 K. — Srčna
hvala!

— Za „Bežičnico“ so darovali sledeči
gg: rodoljubna gospa N. N. 50 K, g. Pavla
Vučkovič, g. Rado Lah namest. drž. kult.
nadž., in g. Ivan Perpar, c. kr. fin. tainik v
Tolminu po 5 K, g. dr. Ferdinand Terkuč
c. kr. notar v Kanalu 3 K, g. Mici Pavlovič
in g. Andrej Lasič, c. kr. okr. š. ndz. v
Tolminu po 2 K.

Srčno se zahvaljuje in prosi nadaljnih
darov. Blagajništvo.

Vesti iz Goriške.

Za ajdovski okraj se snuje politično
društvo vseh naprednih življenj. Ustanovni
občni zbor bode v nedeljo dne 12. t. m. ob
3.30 ure popol. na Cesti (Sr. Križ) v prostori-
h g. Fr. Bratine.

Vesti iz Istre.

Direktna zveza Berlin-Opatija. — S 1.
majem 1910 se uvede preko Solnograda-Jose-
nica-Ljubljane direktna zveza med Berlinom
in Reko ozir. Opatijo.

Gospodarstvo.

Izvoz srbske živine preko Soluna. Med
srbsko vlado in pristaniško upravo solunske
je prišlo do posebnega dogovora, po katerem
se ima olajšati izvoz srbske živine preko So-
luna. Pristaniška uprava se zaveže, da zgradi
na svoje stroške v solunski luči prostore za
najmanj 400 glav goveje živine, 500 ovac in
700 prašičev in dobi zato od srbske vlade
vsako leto 27.000 dinarjev subvencije. Z del
so že pričeli, da bodo blavi že dogotovljeni
ob eksportni sezoni. Srbija izvažala čimdalje
več živine preko Soluna, l. 1908 se je izvaž-
ilo po tem poti 4000 goved, 500 ovac in
4000 koz, poleg tega pa še 1100 vagonov
žita. Živina se največ prodaja v Egipt, Ita-
lijo in Malto, žito pa na Grško, Italijansko
Francosko.

Razne vesti

Majbogatejšje žene na svetu. Zadnji čas
je poskočilo število žensk, ki imajo ogromno
premoženje. Vdova Harrimana, ki je dobila
po svojem „železnem kralju“ 460 milijonov
kron, stopa v krog mnogih onih ki imajo
udi veliko premoženja. Med temi so gospo-
dične Russell-Sage, Annie Whigmann-Walker
znena radi svoje radodarnosti. Prva da vsak
dan veliko za dobrovoljne namene, ker ima
na mesec 1.120.000 kron dohodkov. Seveda
so samo kakšne štiri tako bogate. Vendar na
jih bo kakih dvanajst, ki posedujejo 100—200
milijonov. Onih pa, ki imajo krog 50 mil. je
vsa sila.

Listnica uredništva.

Dopisnike, ki nam je doposlal vest o
otvoritvi c. kr. industrijske šole, prosimo, da
se oglasi v našem uredništvu.

MALI OGLASI
je računajo po 3 stot. besedo; mastno
tiskane besede se računajo enkrat več.
Najmanjša pristojbina stane 40 stotink.
Plača se takoj.

Modistinja izdeluje in ima na razpolago ele-
gantne najnoveje ženske klobuke
vsake oblike po K 7. Trst, ul. Nuova 45, III. nad.
2111

Glasovir in vijolino poučuje privatno
učiteljski abitu-
rijent. Sprejme tudi službo vzgojitelja. Srečko Ku-
mar, Trst, ulica Ruggero Manna 3, pri družini
Rankelj. 2135

Diplomirana učiteljica daje pouk v sloven-
ščini in nemščini. Pisati pod
„Učiteljica“, poste restante. 2144

Proda se čevljarški stroj po nizki ceni. Via
S. Giovanni 15, vratar. 2120

Proda se dober osel tri leta star, močan,
dober za voz. Ulica Bosco št. 18,
III. nadstropje vrata 7. 2155

Na prodaj hiša v sredini mesta, ki nosi
letnih 5000 kron. Cena 55.000 K.
Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti. 2146

Otroška vrtarica zmožna slovensčine in nem-
ščine išče službo kot odgojiteljica.
Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti. 2112

Službe išče 19-leten mladenič, zmožen slo-
vensčine in italijansčine. Vstop
tako kot služabnik ali sluga. Naslov pove upravni-
štvo Edinosti. 2137

**Podpirajte družbo sv.
Cirila in Metoda.**

Veliki kinematograf BELVEDERE
TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

Od srede 8. do petka 10. decembra:

- 1) Pred vratmi v Melillo, špansko-maroška vojna (po naravi)
- 2) ELEKTRA, velika grška tragedija. Novost. 3) Komu dam
srce? velekomično.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. - Otroci in ožaki 10 stot.

Na Najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostol. Veličanstva

XXVII. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija ki je edina v Avstriji postavno dovoljena, nudi
18.386 dobitkov v gotovini v skupnem znesku **Kron 514.800**

**GLAVNI DO-
BITEK znaša 200.000 kron**

Žrebanje se vrši nepreklicno dne 16. decembra 1909

Srečka stane Kron 4.—

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtsstrasse 7, v
loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih in telegrafskih uradih, menjalnicah itd.
Načrti za prodajalce srečk brezplačno. Srečke se dopoljuje poštne prosto.

C. kr. Dohodarstveno ravnateljstvo (Odd. za drž. loterije)

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in drug
se je preselilo na

Corso 49 (Piazza Goldoni)

z bogato opremo za vsako-
vrstni pogreb. in prodajal-
nico mrtvaških predmetov in vsa-
kovrstnih vencev iz umetnih cvetic
perle, porcelana. — Velika zaloga

voščenih sveč

Prodaja na debelo in drobno.

Pravi in pristni

najboljši za čiščenje in
: : krepanje krvi : : :

SIRUP PAGLIANO

tyrdke prof. Ernesto Pagliano, Neapelj (lastna hiša) Calata San Marco 4.

Nas Sirup Pagliano se prodaja v boljših lekarnah monarhije. Isti je
izdelan strogo po originalnem receptu iznajditelja pok. prof. Pagliano.

Naznanjamo da nimamo nikake skupnosti z ravno
tako imenovanimi trdkami, ter opozarjamo in svarimo
p. n. odjemalce na škodljive ponaredbe, ki krožijo nekažnovane, ter se

skušajo prodajati z raznovrstnimi sredstvi reklame. Vsled večje garancije,
da se dobi pristno znamko, ki se razlikuje od drugih te vrste, svetuj-
jemo, da se obrne vsakdo direktno v Neapelj ali pa k glavni zalogi

MARIO LANG, Iekarnar - Trst.

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero
nuovo 7
ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slavn.
občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Duje Ivanišević zlatar in draguljar. Trst
ulica sv. Sebastiana št. 6
Prodaja zlatih in srebrnih ur, verižic, prstanov, uha-
nov in ovrtnic za ženske. LASTNA DELAVNICA.
Sprejema popravila. Kupuje in zamenjuje staro robo.
Cene zmerne. 2089

Restavracija stara, dobrodoča — v
Ljubljani, se izvežbano-
mu gostilničarju odda v najem — Prijazno
ponudbo se prosi na Poštni predal 3 Ljub-
ljana. 2086

Sprejme se takoj brivec - delavec, ki
govori slovenski in
italijanski. Več pove Jakob Živic, brivec v Bar-
kovljah. 2100

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v
Gorici, ulica Caserma št. 11, se
priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom. 1322

Kdo v okolici Trsta, na Kracu, ali pa na želez-
niški progi Trst-Reka, Trst - Gorica in Trst-
Ljubljana ima na prodaj mali dvorec (vilo) ali go-
spodsko hišico z vrtom, in to ne daleč od kolodvor-
ske postaje, naj se prijavi pismeno na Inzer. o. d. e. k.
Edinosti pod „DVOREC“. Dotični naj naznači točno
koliko sob ima hiša, in ceno. 2181

Hrvatski vrtnar z dolgoletno prakso z
dobrimi spričevali išče
tako službo v Trstu, ali zunaj Trsta. Pojasnila daje
Inzeratni odd. Edinosti. 1280

Kedor hoče za novo leto slike
imeti, naj se pusti takoj fotografistovi pri Antonu
Jerkiču, Trst - Poste 10 — Gorica — Gosposka
ulica 7. — Cene primerne krasnemu izdelku zmerne.
2129

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Ni treba več užigalic!

En sam pritisk provzroča ogenj!

Imperator

Zopni užigalci in on enim
elegančni, najfinjši ni-
klovski, jednostavni, a
vzro praktična stetijska,
za pripravi z eno roko,
absolutno varna, traja
mного let. Cena i komad
K 3.—, 3 komadi K 8.25,
6 komadov K 15. Poleg
vsakega komada natan-
čen opis. Pošila se proti
naprej poslani dotični
svoti franko, ali priporo-
čeno (35 vinarjev več).

Exporthaus Königsberg 607 Oorska

TVRDKA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(zraven Restavracije Cooperativa ex Racketti)
prodaja na mesečne ali tedenske
obroke obleke in površnike za
moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene
POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v
prvem nadstropju

!Emporij!

„ALLA MODA TRIESTINA“

Trst - ulica Farneto šte. 4.

Včeraj 1. decembra 1909 odprla se je

NOVA "PRODAJALNICA

manifakturnega blaga

ter blaga vsake vrste, konfekcionira-
nega, kakor tudi drobnarije. Lastna iz-
delovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.

Veliko iznenadenje!

!! Cela oprema za neveste zastonj !!

Se priporoča tvrdka **BORSATTI & Co**

Zaščiten znak: „SIDRO“
LINIMENT, CAPSICI Comp.

nadomestek za

Anker-Pain-Expeller

je splošno priznano kakor najizvirnejše bolu-
blaščujoče mazilo pri prehlajenju itd. — Cena
80 stot. K 1.40 in K 2; dobiva se v vseh
lekarnah. Pri nakupovanju tega povsod pri-
ljubljenega domačega sredstva naj se jamlje
le originalne steklenice v skatljah z našo
zaščitno znamko: „SIDRO“ potem je kupo-
valec gotovo prejel originalni izdelek. —

Dr. Richter-ia lekarna pri Zlatem levu

v PRAGI

ELIZABETINA ULICA šte. 5 (nova)

Dnevno razpošiljanje.

DANIELE PILLIN

TEST - ulica Aquedotto 94

TELEFON 241

Velika zaloga gašenega in

živega apna.

Tovarna cementnih plošč in

zaloga oglja za peči.

Tovarne in delavnice po-
hištva in stavbenih
izdelkov v **SOLKANU** pri

Gorici.

— ZALOGE: —
SOLKAN,
Gorica, drž. kolod., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu

Osrednje ravnateljstvo.

— ZALOGE: —

SOLKAN,
TRST, via Caserma 4

— ZALOGE: —

REKA, Via Pile 2
SPLIT, nazvoje obali

Brz.: **ZADRUGA - Trst**

Telef. št. 1631 Interurban

Žage v Soteski (Behinj)

Letna produkcija
— K 1.000.000 —